

Trend om belastingdelicten onder witwasbepalingen te scharen

Belastingontduiken gelijk aan witwassen?

Susan Koster

In de zomer van 2007 deed de rechtbank Amsterdam een uitspraak waarin het ontduiken van belasting gekwalificeerd is als witwassen.¹ Er lijkt sprake te zijn van een trend waarbij belastingontduiking steeds vaker onder dit commune strafdelict wordt begrepen. Een trend die vervelende consequenties kan hebben voor de accountant.

INDIEN ER sprake is van voldoende bewuste en nauwe samenwerking tussen de accountant en de belastingplichtige in relatie tot het belastingdelict, kan niet alleen de belastingplichtige maar ook de accountant worden vervolgd wegens medeplegen van witwassen.

De witwasbepalingen vloeien voort uit een aantal internationaalrechtelijke overeenkomsten, verdragen en aanbevelingen, in het bijzonder Richtlijn 91/308/EEG ter voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld. Evenals bij heling gaat het er bij witwassen om dat de wetgever gedragingen heeft willen verbieden, die erop gericht zijn dat mensen zich willen bevoordelen met voorwerpen die afkomstig zijn van een misdrijf. De wetgever heeft de witwasbepalingen in het leven geroepen, omdat de helingsbepalingen niet meer toereikend werden geacht voor de bestrijding van witwaspraktijken.²

Gewoontewitwassen versus schuldwitwassen

Voor de zojuist genoemde opzettelijke variant is vereist dat de schuldige weet dat het goed uit misdrijf afkomstig is. Bij gewoontewitwassen, zoals strafbaar gesteld in artikel 420ter Wetboek van Strafrecht, moet men opzettelijk een gewoonte maken van witwassen. Wanneer men redelijkerwijs had moeten vermoeden dat het voorwerp van een misdrijf afkomstig is, maakt men zich schul-

dig aan schuldwitwassen, wat strafbaar is gesteld in artikel 420quater Wetboek van Strafrecht. Anders dan bij heling kan de witwasser ook worden bestraft indien het gaat om voorwerpen die verkregen zijn uit een misdrijf dat hij zelf heeft gepleegd.

‘Bijzonder veel belastingdelicten zullen onder de noemer van witwassen kunnen worden begrepen.’

Door de ruime delictomschrijving vallen meer gedragingen onder witwassen dan als doelstelling van de wet is genoemd, of wat in normaal spraakgebruik onder witwassen wordt verstaan.

Gronddelict

Zo deed de rechtbank Amsterdam op 25 mei 2007 een opmerkelijke uitspraak.³ Verdachte had vanaf juli 2002 diverse stortingen gedaan op een code-rekening van een bank in Luxemburg en werd verdacht van witwassen. Verdachte betoogde dat de gelden een legale herkomst hadden, omdat hij en zijn moeder (medeverdachte) eigenaar zijn van twee coffeeshops. De rechtbank acht het op grond van beschikbare gegevens van de Belastingdienst betreffende de winst gedurende de pe-

Definitie witwassen

Uit artikel 420bis van het Wetboek van Strafrecht volgt dat een persoon zich schuldig maakt aan witwassen indien hij:

- van een voorwerp de werkelijke aard, de herkomst, de vindplaats, de vervreemding of verplaatsing verbergt of verhuult, dan wel verbergt of verhuult wie de rechthebbende op een voorwerp is of het voorhanden heeft, terwijl hij weet dat hij voorwerp – middellijk of onmiddellijk – afkomstig is uit enig misdrijf, of;
- een voorwerp verwerft, voorhanden heeft, overdraagt of omzet, of van een voorwerp gebruikt maakt, terwijl men weet dat het voorwerp – middellijk of onmiddellijk – afkomstig is uit enig misdrijf.

riode 1998-2001 niet onaannemelijk dat het gestorte geld oorspronkelijk is verdiend in de coffeeshops, zoals betoogd door de verdediging. De rechtbank stelt echter dat deze gelden, anders dan door de verdediging is betoogd, (deels) van misdrijf afkomstig zijn. De rechtbank oordeelt dat de verdachte, doordat hij het legaal verdiende geld heeft weggezet op een Luxemburgse coderekening en nooit heeft opgegeven aan de Belastingdienst, zich schuldig heeft gemaakt aan overtreding van artikel 69 van de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen, wat een misdrijf is.

De rechtbank stelt dat dit delict als een gronddelict in de zin van artikel 420bis van het Wetboek van Strafrecht kan worden aangemerkt. De rechtbank motiveert deze opvatting in de eerste plaats door te verwijzen naar de Memorie van Toelichting waar gesteld is dat, zoals eerder opgemerkt, anders dan bij heling, de witwasser ook bestraft kan

worden wanneer de verkregen goederen afkomstig zijn van zijn eigen illegale praktijken. In de tweede plaats stelt de rechtbank dat de verdachte door het niet opgeven van zijn inkomsten aan de Belastingdienst heeft voorkomen dat hij een deel als verschuldigde inkomstenbelasting had moeten afdragen. En dit geldt is naar het oordeel van de rechtbank te beschouwen als 'van misdrijf afkomstig' als bedoeld in artikel 42obis Wetboek van Strafrecht.

Opmerkelijk

Deze tweede motivering is opmerkelijk. De belastingontduiking maakt niet alleen dat de niet afgedragen belastinggelden van misdrijf afkomstig zijn, maar tegelijkertijd dat deze gelden worden witgewassen. Door een enkele gedraging worden de voorwaarden van beide delictsomschrijvingen tegelijkertijd vervuld. Deze redenering overtuigt mij niet, omdat het er bij witwassen – evenals bij heling – nu juist om gaat dat er een misdrijf aan vooraf is gegaan, waar vervolgens profijt van wordt getrokken. Volgt men de redenering van de rechtbank op dit punt, dan zullen bijzonder veel belastingdelicten onder de noemer van witwassen kunnen worden begrepen.

Gevolgen

Onder juristen bestaat verschil van mening over de vraag of gelden die voortvloeien uit legale activiteiten maar die niet aan de belasting zijn opgegeven 'uit misdrijf afkomstige voorwerpen' kunnen opleveren. Indien men het verdedigbaar acht dat de genoemde ge-

draging onder beide bepalingen valt, is de keuze voor de witwasbepaling uit het wetboek strafrecht niet zonder gevolgen.

Het gebruik van artikel 42obis Sr als basis om belastingdelicten te vervolgen in plaats van de desbetreffende bepalingen uit de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen, stelt enkele waarborgen uit het fiscale strafrecht terzijde.

'In geval voor de witwasbepaling wordt geopteerd, vinden allerlei fiscale waarborgen geen toepassing meer.'

De keuze heeft gevolgen voor de toepassing van:

- de fiscale anti-cumulatieregelingen⁴;
- de inkeerbepaling⁵;
- de transactiebevoegdheid van de directeur van de Belastingdienst⁶;
- de vervolgingsbeslissing⁷;
- de regeling met betrekking tot uitlevering en internationale rechtshulp.

Deze bijzondere regelingen gelden niet indien vervolgd wordt op grond van het commune strafrecht. Indien men als accountant voldoende nauw en volledig heeft samengewerkt met de belastingplichtige in relatie tot een fiscaal delict, zou u in de toekomst nog wel eens verdacht kunnen worden van medeplegen van witwassen. Aan beide juridische kwalificaties lijkt al snel voldaan te kunnen zijn.

Bedoeling wetgever?

Er lijkt een trend zichtbaar te zijn om ook belastingdelicten mede onder de paraplu van de witwasbepalingen te doen laten vallen. Onder juristen bestaat verschil van mening over de vraag of een en ander rechtens juist is, maar feit is dat het zich steeds vaker voordoet. Aan de uitkomst van de keuze zijn belangrijke gevolgen verbonden. In geval voor de witwasbepaling wordt geopteerd, vinden allerlei fiscale waarborgen geen toepassing meer. Je kunt je afvragen of de beslissing tot vervolging op een van beide soorten van bepalingen niet enkel zal worden gegrond op de overtuiging wat juridisch juist wordt geacht, maar ook door opportuniteit. Dat kan de bedoeling van de wetgever niet zijn geweest. **An**

Mr. S. Koster

is werkzaam

als advocaat bij Jaeger Advocaten te Amsterdam

1 Rechtbank Amsterdam 25 mei 2007 LJN BB3643

2 IJK 1999/2000 27159 nr. 3 p. 2

3 Rechtbank Amsterdam 25 mei 2007 LJN BB3643

4 Art. 18 lid 3 en art. 21 lid 3 AWR

5 Art. 68 lid 3 AWR

6 Art. 76 AWR

7 Art. 80 AWR

Visser partners	
<p>Medewerker Corporate Finance - Rotterdam - Ref. 12d14</p> <ul style="list-style-type: none"> + Zelfstandig onderdeel van een middelgroot Accountants- en advieskantoor. Het Corporate Finance team adviseert nationaal & internationaal bij MBI's en MBO's, waardebepalingen en complexe financieringen. Sfeer is prima, no nonsense en zeer betrokken bij de klanten. + Geboden; snel ruimte voor zelfstandig optreden, prettige werkomgeving, goede marktconforme arbeidsvoorwaarden, goede plek om alle kanten van dit vakgebied te leren kennen. + Gevraagd; accountancy/bedrijfskundig, ≥ 3 jr. ervaring, teamspeler, resultaatgericht. + Kijk voor deze en andere Corporate Finance vacatures op onze website: www.visser-partners.nl 	<p>Ruimtesonde 14 3824 MZ Amersfoort</p> <p>T 033 453 53 50 F 033 453 53 51 E info@visser-partners.nl I www.visser-partners.nl</p>
werving & selectie + fusie & overname + training & coaching	